
ترجمہ غایۃ البادی فی شرح المبادئ

تألیف

محمد بن علی بن محمد الجرجانی الغروی الحلی

(سده ۷-۸ ق)

www.ketab.ir

ترجمہ، تحقیق و تصحیح

غلامرضا جمشیدنژاد اول



- سرشناسه : جرجانی، محمد بن علی، قرن ۷ ق.
- عنوان قراردادی : غایة البادی فی شرح المبادئ، فارسی
- مبادئ الوصول الى علم الاصول. فارسی. شرح
- عنوان و نام پدیدآور : ترجمه غایة البادی فی شرح المبادئ / تألیف محمد بن علی بن محمد الجرجانی
- الغروی الحلّی؛ ترجمه، تحقیق و تصحیح غلامرضا جمشیدنژاد اول.
- مشخصات نشر : تهران: میزان، مؤسسه پژوهشی میراث مکتوب، ۱۴۰۰.
- مشخصات ظاهری : ۳۵۴ ص.
- شابک : 978-600-5016-16-1
- وضعیت فهرست نویسی : فیفا
- یادداشت : کتاب حاضر شرحی بر کتاب «مبادئ الوصول الى علم الاصول» تألیف علامه حلّی است.
- موضوع : علامه حلّی، حسن بن یوسف، ۶۴۸-۷۲۶ ق. مبادئ الوصول الى علم الاصول - نقد و تفسیر
- موضوع : اصول فقه شیعه
- Islamic law, Shiites-Interpretation and construction*
- اصول فقه
- Islamic law, Interpretation and construction
- شناسه افزوده : جمشیدنژاد، غلامرضا، ۱۳۲۴-۱۳۹۹، مترجم
- شناسه افزوده : علامه حلّی، حسن بن یوسف، ۶۴۸-۷۲۶ ق. مبادئ الوصول الى علم الاصول.
- شرح
- شناسه افزوده : مؤسسه پژوهشی میراث مکتوب
- رده بندی کنگره : BP ۱۵۸/۸
- رده بندی دیویی : ۲۹۷/۳۴۲
- شماره کتابشناسی ملی : ۸۷۶۴۴۳۵
- وضعیت رکورد : فیفا



ترجمه غایة البادی فی شرح المبادئ

تألیف:	محمد بن علی بن محمد الحرجانی الفزوی الجلی (سده ۷-۸ ق)
ترجمه، تحقیق و تصحیح	غلامرضا جمشیدنژاد اول
ناشر	میراثبان
	با همکاری مؤسسه پژوهشی میراث مکتوب
مدیر فنی و امور چاپ	حسین شاملوفرد
طراح جلد و صفحه‌آرا	محمود خانی
نمایه‌سازی	آناهیتا جمشیدنژاد اول
چاپ اول	۱۴۰۰
شمارگان	۲۰۰ نسخه
بها	۹۸۰۰۰ تومان
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۵۰۱۶-۱۶-۱
چاپ (دیجیتال)	میراث

کلیه حقوق نشر برای ناشر محفوظ است.

نشانی: تهران - ص. پ: ۵۶۹ - ۱۳۱۸۵

«به نام گشاینده کارها»

سپاس و ستایش پروردگار یکتا را که هستی مان بخشید، به طریق علم و دانش رهنمونمان شد و به هم نشینی رهروان علم و معرفت مفتخرمان نمود.

سپاس ایزد مَنان را که به این بنده حقیر توفیقی عطا فرمود تا آخرین خواسته پدر مرحوم را اجابت نمایم. حال که به یاد پدرم و همراه همیشگی او مادرم، که چون شقایق داغ نبودشان را بر سینه دارم. در آستانه سالگرد درگذشتشان، با لطف و همراهی دوستان عزیزتر از جان ایشان این کتاب را به چاپ رساندیم. من باب حدیث معروف «مَنْ لَمْ يَشْكُرِ الْمَخْلُوقَ، لَمْ يَشْكُرِ الْخَالِقَ»، بر خود واجب می دانم مراتب سپاس و قدردانی خود را از عزیزانی که در این مهم نهایت مساعدت را با اینجانب داشتند ابراز نمایم.

در ابتدا تشکر قلبی و لسانی خود را از جناب آقای دکتر اکبر ایرانی (مدیر عامل محترم مؤسسه پژوهشی میراث مکتوب)، یار دیرین، برادر و دوست عزیز پدرم، ابراز می دارم که این فرصت را برای بنده فراهم کردند تا آخرین خواسته ایشان را برآورده کرده و این کتاب را در انتشارات میراثبان به زیور طبع آراسته نمایم. توفیقات روزافزون جناب دکتر ایرانی را توأم با صحت و سعادت از خداوند خواستارم.

از جناب آقای محمّد باهر، دوست و همکار عزیز پدرم، که به عنوان مشاوره کاردان در زبان عربی زحمات نظارت بر متن کتاب را تقبل نموده و در این امر نهایت مراقبت، توجه و دقت خود را مبذول فرمودند، تشکر ویژه دارم. برای ایشان از خداوند سلامت، سربلندی و عزت خواستارم.

از جناب آقای محمود خانی، دوست دیرین پدرم، که زحمات صفحه آرایی و طراحی جلد کتاب را عهده دار شدند و به بهترین حالت ممکن این کار را به انجام رساندند، صمیمانه قدردانی و تشکر می نمایم و خود را مدیون زحمات خالصانه شان می دانم. از خداوند بزرگ توفیق، طول عمر، سلامتی و موفقیت برای ایشان خواستارم.

در آخر از جانب پدرم، دکتر غلامرضا جمشیدنژاد اول، از این عزیزان و همکاران عزیز مؤسسه پژوهشی میراث مکتوب که مراد را انجام این مهم یاری کردند و همواره در زنده نگاه داشتن نام و یاد پدرم می کوشند، کمال تشکر و امتنان را دارم و برای همه این بزرگواران سرسبزترین روزها را آرزو مندم.

آناهیتا جمشیدنژاد اول

اسفند ماه ۱۴۰۰

فهرست مطالب

۱۳	دیباچه [مصحح]
۱۵	جرجانی کیست؟
۱۵	آثار جرجانی
۱۶	غایة البادی فی شرح المبادئ و نسخه‌های آن
۱۹	[پیشگفتار شرح‌کننده]
۲۱	[دیباچه مصنف]
۲۳	[فصل] نخست در زمینه زبان‌ها و در آن چند مبحث است
۲۳	[مبحث] نخست در حکم‌هایی کلی
۲۷	[مبحث دوم در تقسیم لفظ‌ها]
۳۶	[مبحث سوم، در مشترک]
۳۹	[مبحث چهارم، در حقیقت و مجاز]
۴۶	[مبحث پنجم، در تعارض حالت‌های لفظ‌ها]
۴۹	[مبحث ششم، در تفسیر حرف‌هایی که بدان‌ها نیاز می‌افتد]
۵۵	[فصل دوم، در حکم‌ها و در آن مبحث‌هایی است]
۶۳	فصل سوم در امرها و نهی‌ها
۶۳	[مبحث] نخست، [در تعریف امر]

۶۸	[بحث دوم، در این که صیغه «إفعل» برای وجوب است]
۷۳	[بحث سوم، در این که امر اقتضای تکرار ندارد]
۷۵	[بحث چهارم، در این که امر، نه مقتضی فوریت است و نه تراخی]
۷۸	[بحث پنجم، در امر مشروط]
۸۱	[بحث ششم، در این که امر مقتید به صفت با معدوم شدن آن معدوم نمی گردد]
۸۴	[بحث هفتم، در واجب مختیر]
۸۵	[بحث هشتم، در واجب موسع]
۸۷	[بحث نهم، در واجب کفایی]
۸۸	[بحث دهم، در وجوب چیزی که واجب مطلق بر آن متوقف می باشد]
۹۰	[بحث یازدهم، در این که امر به یک چیز مستلزم نهی از ضدش می باشد]
۹۱	[بحث دوازدهم، در این که هرگاه وجوب منسوخ گردد، جواز باقی می ماند]
۹۳	[بحث سیزدهم، در ممتنع بودن تکلیف به محال]
۹۵	[بحث چهاردهم، در این که تکلیف به فرعها، متوقف بر ایمن نیست]
۹۸	[بحث پانزدهم، در این که امر مقتضی اجزاء می باشد]
۹۹	[بحث شانزدهم، در این که آیا اخلاص رساندن وجوب قضا را اقتضا دارد؟]
۱۰۱	[بحث هفدهم، امر به امر به چیزی امر به خود آن چیز نمی باشد]
۱۰۳	[بحث هجدهم، در این که معدوم تامامور می باشد]
۱۰۴	[بحث نوزدهم، در آن چه بر شخص امر شده واجب می باشد]
۱۰۵	[بحث بیستم، در وقت تعلق امر]
۱۰۶	[بحث بیست و یکم، در نهی]
۱۰۹	[بحث بیست و دوم، در این که آیا نهی مقتضی فساد است؟]
۱۱۳	فصل چهارم، در عموم و خصوص، و در آن چند مبحث است
۱۱۳	[بحث] نخست، در عام و خاص
۱۲۰	[بحث دوم، در آن چه به عموم ملحق شده است، ولی از آن نیست]
۱۲۷	[بحث سوم، در تخصیص]
۱۳۰	[بحث چهارم، در تمسک به عام تخصیص یافته]
۱۳۴	[بحث پنجم، در استثناء]
۱۴۲	[بحث ششم، در شرط و صفت و غایت]

۱۴۵	[بحث هفتم، در تخصیص به دلیل‌های منفصل]
۱۵۴	[بحث هشتم، در آن چه گمان شده است که مخصّص است، در حالی که چنان نیست]
۱۶۰	[بحث نهم، در حمل کردن مطلق بر مقید]
۱۶۳	فصل پنجم، دربارهٔ مجمل و مبین و در آن چند مبحث است
۱۶۳	[بحث] نخست، در تعریف
۱۶۸	[بحث دوم، روا می‌باشد که در سخن خدا و پیامبرش مجمل بیاید]
۱۶۸	[بحث سوم، در چیزهایی که مجمل نیستند و گمان شده است که چنان می‌باشند]
۱۷۴	[بحث چهارم، در تأخیر بیان]
۱۷۷	[بحث پنجم، در جواز شنیدن مکلف عام را بی آن که مخصّص آن را بشنود]
۱۷۹	فصل ششم، در کردار / فعل‌ها، و در آن چند مبحث است
۱۷۹	[بحث] نخست: [در عصیت پیامبران]
۱۸۱	[بحث دوم، در وجوب پیروی کردن از پیامبر ﷺ]
۱۸۴	[بحث سوم، در ترجیح میان گفتار و رفتار]
۱۸۵	[بحث چهارم، متعبد نبودن پیامبر ﷺ به دیانت کسانی که پیش از او بودند]
۱۸۹	فصل هفتم، در نسخ، و در آن چند مبحث است
۱۸۹	[بحث] نخست، در تعریف آن
۱۹۱	[بحث دوم، در جواز آن]
۱۹۶	[بحث سوم، در نسخ چیز پیش از گذشتن وقت انجام دادنش]
۱۹۹	[بحث چهارم، دربارهٔ چیزی که نسخش جایز است]
۲۰۳	[بحث پنجم، در افزایش یا کاهش عبادت]
۲۰۷	فصل هشتم، دربارهٔ اجماع، و در آن چند مبحث است
۲۰۷	[بحث] نخست، اجماع امت حضرت محمد ﷺ
۲۱۵	[بحث دوم، دربارهٔ پدید آوردن قول سوم]
۲۱۸	[بحث سوم، آن چه اجماع بدان منعقد می‌گردد یا منعقد نمی‌گردد]
۲۲۹	[بحث چهارم، در شرط اجماع]

۲۳۳	[فصل نهم، درباره خبرها و در آن چند مبحث است]
۲۳۳	[بحث نخست، در تعریف خبر و انواع آن]
۲۳۶	[بحث دوم، در رسانیدن تواتر علم را]
۲۳۸	[بحث سوم، درباره شرط‌های متواتر]
۲۴۱	[بحث چهارم، درباره گونه‌های دلالت کننده بر راستی خبر]
۲۴۴	[بحث پنجم، درباره خبر واحد]
۲۵۰	[بحث ششم، درباره شرط‌های آن]
۲۵۲	[بحث هفتم، در آن چه گمان شده است که شرط می‌باشد و چنان نیست]
۲۵۶	[بحث هشتم، درباره خبرهای مردود شده]
۲۵۹	[بحث نهم، در جرح و تعدیل]
۲۶۳	[فصل دهم، درباره قیاس و در آن چند مبحث است]
۲۶۳	[بحث نخست، در تعریف آن]
۲۶۶	[بحث دوم، در این که آن چیست]
۲۷۲	[بحث سوم، در ملحق‌سازی مسکوت به منطوق]
۲۷۳	[بحث چهارم، درباره حکم منصوص العله]
۲۷۶	[بحث پنجم، درباره علت استنباط شده]
۲۸۷	[فصل یازدهم، درباره ترجیح و در آن چند بحث است]
۲۸۷	[بحث نخست، در تعارض دو دلیل]
۲۸۹	[بحث دوم، در عمل به هنگام واقع شدن تعادل]
۲۹۲	[بحث سوم، در حکم دلیل‌های متعارض]
۲۹۴	[بحث چهارم، در ترجیح خبرها]
۳۰۱	[فصل دوازدهم، در اجتهاد و تابع‌های آن و در آن چند مبحث است]
۳۰۱	[نخست، اجتهاد]
۳۰۵	[بحث دوم، در شرط‌های مجتهد]
۳۰۸	[بحث سوم، در به حق رسیدن مجتهد]
۳۱۲	[بحث چهارم؛ در دگرگونی یافتن اجتهاد]
۳۱۳	[بحث پنجم، در جواز تقلید]